

Poștașul aduce o veste proastă

Poștărița Eva Kluge urcă încet treptele clădirii de pe Jablonskistrasse nr. 55. Nu este obosită atât din cauza umblatului, cât din pricina scrisorii din geantă. E una dintre scrisorile acelea pe care urăște să le înmâneze și pe care acum e nevoită să o ducă familiei Quangel de la etajul doi. De peste două săptămâni femeia o pândește, vrea fără-ndoială să știe dacă mai are pentru ea vreo scrisoare de pe front.

Înainte să-i înmâneze scrisoarea dactilografiată, poștărița Kluge mai trebuie să se oprească la Persicke, să-i dea numărul de săptămâna aceea din *Völkischer Beobachter*¹. Persicke e administrator sau șef politic, ceva de genul ăsta – Eva Kluge încurcă tot timpul titulaturile, deși, de când lucrează la poștă, e și ea membră de partid. În orice caz, în casa Persicke se salută cu *Heil, Hitler!* și trebuie să ai mare grijă ce vorbești. De fapt, precauția asta e recomandabilă cam peste tot. Eva Kluge n-ar putea spune c-a întâlnit prea mulți oameni cărora să le spună ce gândește. În ceea ce-o privește, politica nu o interesează; e doar o femeie și, ca oricărei femei, nu i se pare firesc să naști copii

¹ Săptămânal, apoi cotidian, organul de presă oficial al partidului nazist între anii 1920-1945.

care apoi să fie împușcați. Pentru ea, nici casa fără bărbat nu mai are rost. A pierdut tot; nu-i mai are nici pe cei doi băieți, nici bărbat, nici casă. În schimb are o gură pe care trebuie să și-o țină ferecată, trebuie tot timpul să aibă grijă ce spune și să împartă scrisorile astea dezgustătoare de pe front, scrise nu de mână, ci la mașină, expeditorul fiind mai mereu un aghiotant.

Sună la Persicke, îl salută pe moșul bețiv cu *Heil, Hitler!* și-i înmânează ziarul. Bătrânul poartă insigna partidului pe reverul hainei – Eva Kluge uită tot timpul să-și pună insigna – și o întreabă:

— Noutăți, ceva?

Ea îi răspunde circumspectă:

— N-am de unde să știu. Franța a capitulat, pare-mi-se. Apoi adaugă repede:

— O fi cineva acasă la familia Quangel?

Dar Persicke nu se sinchisește să-i răspundă. Îi smulge ziarul și-l deschide zgomotos.

— Ia uite ce scrie aici: Franța capitulează. Doamne, don'șoară, zici că vinzi chifle și gogoși. Ar trebui să fii mândră, s-o strigi în gura mare! Ar trebui să le zici la toți pe unde intri! Asta o să-i convingă până și p-ăia care ne freacă ridichea. Cre' că eram în stare și de-un al doilea *Blitzkrieg*, dar acum, gata, vine la rând Anglia! În trei luni i-am aranjat și pe Tommies și atunci să vezi! Trai, neneacă! E rândul celorlalți să moară, e rândul nostru să cucerim lumea. Da' intră, fată, că nu mușc, și hai să bem un șnaps! Amalie, Erna, August, Adolf, Baldur – haideți, poftiți! Azi o facem lată, nu punem mâna pe nimic! Azi tre' să udăm vestea, ne bucurăm că Franța a capitulat și pe după-masă așa, dăm, poate, și-o tură pe la vecina de la patru, ovreica aia bătrână, sigur ne servește cu prăjituri și cafea! Îți zic

eu, bătrâna aia o să dispară în curând, nu mai știm ce-i aia milă, Franța-i la pământ și gata! Noi suntem stăpânii acum, ceilalți n-au decât să-și țină gura!

În timp ce Herr Persicke își continua vituperările, înconjurat de familie și încurajat de primul șnaps dat deja peste cap, poștărița urcă scările până la etajul doi și sună la familia Quangel. Stă cu scrisoarea în mână, pregătită s-o ia la fugă imediat după ce-o va fi înmântat. Dar, spre norocul ei, nu-i deschide femeia – care mai mereu obișnuiește să schimbe câteva cuvinte prietenoase cu ea –, ci soțul ei, cel cu față aspră de pasăre, cu buze subțiri și ochi reci. Îi ia scrisoarea din mână fără să spună nimic și-i trăneste ușa-n nas, de parc-ar fi văzut o hoată.

Eva Kluge doar ridică din umeri și își vede de drum. Coboară scările și se gândește: unii oameni așa sunt, pur și simplu. De când distribuie corespondența pe Jablonskistrasse, bărbatul ăsta nu i-a aruncat nici măcar un cuvânt, nu tu un *Heil Hitler!*, nu tu un „bună ziua“, nimic, cu toate că a primit un post la Arbeitsfront¹, cel puțin din câte știe ea. În fine, trebuie lăsat în pace, n-are cum să-l schimbe, n-a fost ea în stare să-și aducă nici bărbatul pe calea cea bună. Omul ei își cheltuiește banii prin cârciumi sau pe cursele de cai și dă pe-acasă doar când rămâne fără nici o lețcaie.

În agitația lor, familia Persicke a uitat ușa apartamentului întredeschisă. Din casă se aud chiotele celor care sărbătoresc victoria și clinchete de pahare. Poștărița închide încet ușa și coboară scările, gândindu-se că, de fapt, victoria atât de rapidă asupra Franței e o veste bună, pentru

¹ Frontul German al Muncii (DAF), care înlocuise, începând cu 1933, sindicatele libere și intrase complet sub controlul Partidului Național Socialist.

că grăbește sfârșitul războiului. Ceea ce înseamnă c-o să-și vadă băieții în curând și-o să le poată oferi, din nou, un cămin al lor.

Singurul lucru care-i tulbură speranțele e senzația neplăcută că vor urca pe scara socială tocmai cei de teapa familiei Persicke. Nici asta nu i se pare corect: să ai stăpâni ca ăștia, să trebuiască să-ți ții gura în prezența lor și să n-ai voie să spui niciodată ce ai pe suflet.

Se gândește în treacăt la bărbatul cu fața de pasăre răpitoare, căruia tocmai i-a înmănat scrisoarea de pe front și care o să primească sigur un post mai bun în partid, și apoi la bătrâna evreică de la etajul patru, doamna Rosenthal, căreia Gestapoul i-a luat bărbatul acum două săptămâni. N-are cum să nu ți se facă milă de ea. Mai demult, Rosenthalii aveau un magazin de lenjerie pe Prenzlauer Allee. Magazinul a fost arianizat, apoi i-au luat și bărbatul, care nu avea mai mult de șaptezeci de ani. Bătrânii ăia doi nu făcuseră rău nimănui, niciodată, dimpotrivă, îți dădeau pe datorie când n-aveai bani, o trecuseră și pe ea pe caiet de multe ori când n-avusese cu ce să cumpere rufărie nouă pentru copii, iar marfa lor nu era nici mai scumpă, nici mai proastă decât în altă parte. Nu, capul ei nu vrea să priceapă de ce un om ca Rosenthal trebuie să fie mai rău decât Persicke doar fiindcă e evreu. Săraca femeie, acum stă în casă singură cuc și nu îndrăznește să facă doi pași afară. Iese la cumpărături abia după ce se înserează, purtând pe piept steaua lui David și, mai mult ca sigur, stă și nemâncată. Nu, își spune Eva Kluge, nu contează c-am învins Franța, puteam să învingem de zece ori Franța, tot nu există dreptate...

Cu gândul ăsta, intră în clădirea următoare și începe să împartă corespondența.

Între timp, șeful de atelier Otto Quangel intră în casă și pune scrisoarea pe mașina de cusut.

— Poftim! spune el sec, și-i lasă soției bucuria de-a deschide scrisoarea, știind cât îl iubește pe Otto, unicul lor fiu. Se postează în fața ei; își mușcă buza subțire de jos, așteptând să-i vadă licărirea din ochi și fața luminându-i-se. O iubește mult pe femeia asta, în felul său taciturn, liniștit și lipsit de tandrețe.

Soția lui sfâșie plicul și, preț de o clipă, chipul i se luminează într-adevăr, apoi, la vederea scrisului dactilografiat, se întunecă pe loc. Citește din ce în ce mai încet, ferindu-se parcă de fiecare cuvânt ce urmează. Bărbatul se apleacă și-și scoate mâinile din buzunare. Dinții i s-au înfipt în buza de jos, presimte o veste proastă. În casă e liniște deplină. În clipa următoare, respirația femeii devine întretăiată și...

Scoate un țipăt ascuțit, neașteptat, un sunet pe care bărbatul ei nu l-a mai auzit niciodată. Capul îi cade înapoi, se lovește mai întâi de papiota montată pe mașină, apoi se prăbușește printre faldurile materialului la care lucra, acoperind scrisoarea fatidică.

Bărbatul e la doi pași în spatele ei. Își pune palma lată, bătătorită, pe spatele ei, cu un gest repezit, care nu-i stă deloc în fire. Simte că soția lui tremură din toate încheieturile.

— Anna! spune el. Anna, te rog!

Așteaptă o clipă, îndrăznește cu greu să-i pună întrebarea:

— S-a întâmplat ceva cu Otto? E rănit, nu-i așa? E grav?

Femeia tremură în continuare, dar nu reușește să scoată nici un sunet. Nu face nici un efort să-și ridice capul și să-l privească în ochi.

El îi privește cărarea, părul i s-a rărit atât de mult în toți anii ăștia. Între timp, au îmbătrânit amândoi și, dacă Otto chiar a pățit ceva, asta înseamnă că soția lui n-o să mai aibă, n-o să mai găsească pe nimeni la care să țină cu adevărat în afară de el, iar el simte că în persoana lui nu prea ai ce iubi. Nu poate să-i zică niciodată, cu nici un chip, c-o iubește. Nici măcar acum nu e în stare s-o mângâie, să-i spună câteva cuvinte tandre, s-o consoleze. Doar își pune mâna puternică și grea pe creștetul ei, îi ridică încet capul, se uită în ochii ei și rostește cu vocea sugrumată:

— Chiar nu vrei să-mi spui ce-au scris, Anna?

Dar deși fețele lor sunt aproape lipite, femeia nu-l privește nici acum. Își ține ochii aproape închiși. Are chipul palid, roșeața sănătoasă i-a dispărut din obraji. Până și carnea de pe oasele ei pare împutinată și bărbatul are impresia că se uită la un cap de mort. Obrajii și gura îi tremură în ritmul în care îi tremură tot corpul, scuturat de un straniu cutremur lăuntric.

Uitându-se la fața asta familiară, acum atât de străină, în timp ce-și simte inima cum bate tot mai puternic, paralizat de neputință, incapabil să-i aline durerea, bărbatul e cuprins de-o frică teribilă. De fapt, e o frică ridicolă, în comparație cu suferința soției lui: se teme c-o să înceapă să țipe și mai tare, și mai sălbatic decât înainte. El a fost întotdeauna adeptul liniștii, nu i-a plăcut niciodată să-și manifeste zgomotos sentimentele sau să atragă atenția celor din bloc prin certuri. Dar nici teama asta nu-l poate convinge să spună altceva decât ce-a zis și până acum.

— Ce-au scris? Spune-mi odată, Anna!

Între timp, scrisoarea zace deschisă în fața sa, dar nu îndrăznește să se întindă după ea. Asta ar însemna să lase din mâini capul femeii, dar știe că, dac-ar face-o, fruntea

ei deja rănită s-ar lovi din nou de mașina de cusut. Se stăpânește și-o întreabă din nou:

— Ce s-a întâmplat cu Ottochen?

Numele acesta, un fel de alint nefolosit aproape niciodată de bărbatul ei, pare să o readucă la viață pe femeia sufocată de durere. Înghite de câteva ori, deschide chiar și ochii, care între timp și-au pierdut strălucirea azurie, și șoptește cu vocea întretăiată:

— Ce să se întâmple? Nu s-a întâmplat nimic, nu mai există, nu mai e nici un Ottochen. Asta s-a întâmplat!

Bărbatul scoate doar un „oh!“, un „oh!“ adânc, din străfundul inimii. Fără să-și dea seama, ia mâinile de pe capul soției și se întinde după scrisoare. Se holbează la rânduri, dar nu reușește să le descifreze înțelesul.

În clipa următoare, femeia îi smulge scrisoarea din mână. Dispoziția ei s-a schimbat, e furioasă acum, ferfenește foaia, o face bucăți-bucățele și se răstește la soțul ei:

— Mai vrei să și citești gunoiul ăsta, minciunile astea nenorocite pe care le scriu tuturor? C-a murit ca un erou pentru Führerul și poporul lui? C-a fost un exemplu de camaraderie și de loialitate? Asta vrei să citești, când amândoi știm prea bine că lui Ottochen îi plăcea doar să meșterească la radiourile alea ale lui, c-a plâns când a trebuit să plece în armată? De câte ori nu mi-a zis cât de urât s-au purtat cu el în perioada de recrutare, de câte ori n-a spus c-ar fi în stare să-și dea și mâna dreaptă, numai să scape de-acolo! Și acum e un exemplu, un soldat-model! A murit ca un erou! Minciuni, minciuni, numai minciuni! Voi l-ați băgat în mormânt, tu și Führerul tău, și războiul vostru nenorocit!

Acum stă chiar în fața lui, mai scundă decât el, dar ochii îi scânteiază de furie.

— „Eu și Führerul meu“? mormăie bărbatul, copleșit de atacul neașteptat. Acum dintr-odată e Führerul *meu*? Dar de ce? Nici măcar nu-s în partid, sunt doar în Arbeitsfront, și știi că de ei n-ai cum să scapi. Iar de ales, l-am ales amândoi, ca să nu mai zic că și tu ești membră în Liga Femeilor¹.

Spune toate astea în stilul lui indirect, ocolit, nu atât ca să se apere, ci mai mult ca să clarifice lucrurile. Încă nu înțelege de ce femeia l-a atacat atât de brusc. Doar au fost tot timpul de aceeași părere...

Dar ea îi spune repezit:

— Și-atunci de ce mai zici că ești bărbat în casă? De ce iei tu toate hotărârile, de ce trebuie să facem numai cum vrei tu? Chiar și atunci când am nevoie doar de o ladă de cartofi din pivniță, trebuie să fie cum vrei tu, nu cum vreau eu. Și tocmai când e vorba de ceva atât de important, tocmai atunci iei o decizie proastă? A, da, tu ești discret și ferească sfântul să n-ai liniște! Altceva nu mai știi, doar liniște și să nu cumva să ieșim în evidență. Ai făcut ce-au făcut toți, iar când i-ai auzit zbierând „Dac-așa a poruncit Führerul, așa facem!“, te-ai luat după ei ca oaia după turmă. Și noi a trebuit să ne luăm iarăși după tine! Dar acum Ottochen al meu e mort și nici un Führer din lumea asta și nici tu nu mi-l mai puteți aduce înapoi!

Bărbatul o asculta fără să protesteze. N-a fost niciodată omul căruia să-i placă să se certe și-n plus simte că e doar durerea care vorbește prin gura ei. E aproape bucuros că-l suduie, că nu-și dă încă frâu liber suferinței. La toate reproșurile ei nu spune decât:

¹ *NS-Frauenschaft* (Liga Național-Socialistă a Femeilor) – diviziune a partidului nazist.

— Cineva trebuie să-i spună și lui Trudel.

Trudel e iubita lui Ottochen, aproape logodnica lui.

Trudel le spune „mamă“ și „tată“. Îi vizitează des, chiar și-acum, după plecarea lui Ottochen, și stă la palavre cu ei. Ziua lucrează într-o croitorie unde se fac uniforme pentru armată.

La auzul numelui ei, Annei Quangel îi vin alte gânduri. Aruncă o privire pe ceasul care sclipește pe perete și-l întreabă:

— Ai timp s-ajungi la ea până intri în tură?

— Azi sunt în tură de la unu până la unsprezece, răspunde el. Am timp.

— Bine, spune ea. Atunci du-te și roag-o să treacă neapărat pe la mine. Nu-i spune nimic de Ottochen deocamdată. Vreau să-i spun eu. Mâncarea e gata la doisprezece.

— Bine, atunci eu am plecat. Mă duc să-i zic să treacă pe la noi diseară, spune bărbatul fără să se clintească din loc, uitându-se în continuare la fața aceea palidă și bolnăvicioasă. Femeia îl privește din nou și preț de câteva clipe se uită unul la celălalt, în tăcere, ca doi oameni care au petrecut aproape treizeci de ani împreună, întotdeauna la unison: el tăcut și liniștit, ea aducând un pic de viață în casă.

Dar oricât de mult s-ar uita unul la altul, nu găsesc nimic să-și spună. Până la urmă, bărbatul dă din cap și pleacă.

Femeia aude ușa de la intrare trântindu-se. Nici nu așteaptă să plece bine, că se și întoarce spre mașina de cusut și începe să adune bucățelele de hârtie ale scrisorii de pe front. Încearcă să le potrivească din nou, dar își dă repede seama că ar dura prea mult și, înainte de toate, trebuie să pregătească masa. Așază bucățelele de hârtie în plic și pune plicul în cartea de imnuri. După masă, când

Otto va fi plecat, va avea destul timp să potrivească și să lipească bucățelele. Chiar dacă nu erau decât niște minciuni idioate și nenorocite, știe că sunt ultimele rânduri despre Ottochen. Are să le păstreze totuși și să i le arate lui Trudel. Poate va plânge mai târziu, deocamdată nu simțea decât niște flăcări în inimă. Ar fi fost bine să poată plânge.

Își scutură capul mânioasă și se duse la plita de gătit.